

SUZANA PEŠORDA
SREDNJA ŠKOLA SESVETE

TVRTRKO BOŽIĆ
OSNOVNA ŠKOLA FRANA KRSTA FRANKOPANA, KRK

Stručni članak
UDK: 371.3:94
Primljeno: 11. veljače 2009.

Strukturiranje samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti

Autori u radu sagledavaju strukturu samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti kroz dvije dimenzije: kurikulumsku i znanstvenu. Kurikulumska dimenzija samostalnih istraživačkih radova učenika strukturirana je kroz sastavnice: cilj i svrha, samostalni istraživački radovi učenika u natjecanju i povijesnoj skupini, strategije i metode izrade, menadžment mentora, planiranje, organizacija, tijek istraživanja, vođenje i vrednovanje, kompetencije učenika. Znanstvena dimenzija, u užem smislu, ima sljedeće sastavnice: uvod, uže područje rada, zaključak, izvori i literatura, prilozi.

Ključne riječi: ciljevi, natjecanje, kurikulum, povijesna skupina, menadžment, strukturiranje

Uvod

Samostalni istraživački radovi učenika iz povijesti čine posebnu kategoriju u natjecanjima učenika iz povijesti. Uvođenjem ove kategorije u natjecanje razvijale su se različite strategije i metode u nastavi i, što smatramo najvrednijim, povjesničarske vještine i sposobnosti kod učenika. Strukturu samostalnog istraživačkog rada (SIR) sagledat ćemo kroz dvije dimenzije: kurikulumsku i znanstvenu. Osnovna vodilja kurikulumske dimenzije je didaktičko metodička paradigma i ima sljedeće sastavnice: cilj i svrha, samostalni istraživački rad u natjecanju i povijesnoj skupini, strategije i metode izrade, menadžment mentora, planiranje, organizacija, vođenje i vrednovanje, kompetencije učenika.

Znanstvena dimenzija, u užem smislu, ima ove sastavnice: uvod, uže područje rada, zaključak, izvori i literatura, prilozi. Njenom raščlambom dolazimo do uvida kako *uvod* u SIR-u kroz najavu teme u sebi inkludira aktualne relevantne spoznaje i teorijsku podlogu koja se odnosi na zadanu temu rada, ciljeve istraživanja, te metodološke postupke (analizu i komparaciju) dostupne arhivske građe i recentne literature.

Nakon iznošenja uvoda slijedi *uže područje rada*, zapravo srž teme u kojemu se iznose relevantne spoznaje do kojih su učenici došli u svom istraživačkom radu. *Zaključak* sublimira sve rezultate SIR-a, te najavljuje nove spoznaje ili nove pristupe istoj ili sličnim temama. Naposljetku slijedi *popis izvorne građe i literature* prema uzusima povijesnog zanata te *prilozi* (fotografije, slike, grafikoni, tablice itd.). Obje ove dimenzije ulaze u kurikularni pristup nastavi i međusobno su kompatibilne.

Cilj samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti

Iz suvremenih paradigma kurikuluma nastave povijesti cilj samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti bilo bi prvenstveno razvijanje povjesničarskih vještina i sposobnosti, kao i ostalih općih vještina i sposobnosti učenika i uvođenje učenika u istraživački rad. Istražujući, učenici uče sadržaje i procese iz povijesti, stječu nova znanja, proširuju i produbljuju već usvojena znanja. Uvode se u znanstvenu metodologiju, organizaciju, tehnike i metode istraživanja.

Samostalni istraživački radovi u natjecanju iz povijesti i u HNOS-u

Samostalni istraživački radovi učenika kao posebna kategorija natjecanja iz povijesti za učenike srednjih škola uvedeni su 2000./2001. školske godine, a za osnovne škole od 2006./2007. školske godine. Od tada se kvantiteta i kvaliteta radova povećava, što je dovelo do proširenja uputa za izradu samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti i izrade kriterija za vrednovanje SIR-a.¹ Neki od radova objavljeni su i u časopisu *Povijest u nastavi*.² U časopisu su objavljeni i metodički radovi nastavnika kojima se nastavnici mogu koristiti prilikom izrade SIR-a.³

Uvođenjem Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda (HNOS) u osnovne škole otvorena je mogućnost odmaka učitelja i učenika od nastavne forme *ex cathedra* prema bitno različitim formama kao što su: korelativnost i timski rad, integrirana nastava, terenska nastava, projektna nastava. Radi se zapravo o tome da je u određenoj mjeri uvedena sloboda planiranja i realiziranja nastavnog procesa što je otvorilo prostor nastavnim subjektima da se posvete i samostalnim istraživačkim radovima. Način na koji će se takav projekt isplanirati, realizirati i prezentirati, nažalost još uvijek ovisi o dovtljivosti i domišljatosti samoga nastavnika, jer mu brojnost obaveznih (zadanih) nastavnih tema koje mora obraditi s učenicima tijekom nastavne godine

1 Zadnje obnovljene upute za izradu SIR-a i kriteriji za vrednovanje SIR-a objavljeni su u časopisu *Povijest u nastavi* (br. 10/2007) i *Katalogu za natjecanja 2007./2008.* u izdanju Agencije za odgoj i obrazovanje.

2 Izdvojili bismo sljedeće samostalne istraživačke radove učenika pod naslovima: Rimljani u Sesvetama, *Povijest u nastavi*, br. 1/2003, str. 61-64; Progon Folksdojčera nakon Drugog svjetskog rata, *Povijest u nastavi*, br. 2/2003, str. 214; Gimnazijalac Janko Polić Kamov, *Povijest u nastavi*, br. 5/2005, str. 61-70; Španjolska gripa u Zagrebu, *Povijest u nastavi*, br. 7/2006. i drugi.

3 Časopis *Povijest u nastavi* gotovo u svakom broju ima didaktičko-metodički članak koji uvelike može pomoći nastavnicima prilikom planiranja i izrade SIR-a. Neke od njih navodimo i u popisu literature.

ne pruža dovoljno vremena i prostora da u okviru redovne nastave realizira planirani projekt, odnosno samostalni istraživački rad. Dakle, iskustvena spoznaja govori da se SIR može u punom obujmu realizirati samo kroz dodatnu nastavu putem povijesne skupine ili u izvannastavnoj aktivnosti.

Prednosti SIR- a u odnosu na tradicionalnu nastavu su brojne, ali u prvome redu to je usmjerenost na funkcionalna, a ne na enciklopedijska znanja, te uvođenje učenika u istraživački usmjerenu nastavu. Ona, pak, podrazumijeva samostalno učenje, istraživanje i primjenu postignutih rezultata. Time se zadovoljavaju osnovni metodičko-didaktički i pedagoško-razvojni kriteriji suvremene nastave kao što su: zadovoljavanje interesa učenika, samoorganiziranje i samoodgovornost učenika (zajedničko prikupljanje informacija, planiranje rada i strategija kako doći do informacija i kako to primijeniti), zajedničko odlučivanje o aktivnostima, vremenu, zaduženjima i odgovornosti, interdisciplinarnost (tema osvjetljena sa stajališta različitih znanstvenih disciplina – učenici na taj način uče povezano razmišljati, razvijaju globalni pristup problemu), socijalno učenje (interakcija, komunikacija, kooperacija, formiranje i razvijanje strategija).

Jedna od ključnih zadaća SIR-a jest njegovanje i razvijanje zavičajne povijesti, i to iz dva razloga: 1.) zavičajna povijest je apsolutno zanemarena u udžbenicima povijesti, te u nastavnom planu i programu i 2.) kroz istraživanje i proučavanje zavičajne povijesti škola se čvršće povezuje s lokalnom sredinom, odnosno zajednicom. Možemo slobodno zaključiti kako su samostalni istraživački radovi u nastavi povijesti dobrodošli kao forma koja razvija kod učenika sposobnost rada u timu kao i ostale vještine i sposobnosti, te istodobno u jednakoj mjeri ostvaruje sva tri nastavna cilja (funkcionalni, obrazovni i odgojni).

SIR u kurikulumu nastave povijesti u srednjim školama

Sadašnji plan i program nastave povijesti u srednjim školama sveden je na nabranje tema i sadržaja nastave povijesti. Izriječno se ne spominju istraživačke strategije i metode poučavanja i učenja niti istraživački radovi, tako da skoro i nema prostora za takav način rada. No, entuzijizam kolegica i kolega, kao i izazov koji predstavlja takav način rada, pronašao je u dodatnoj nastavi ili slobodnim aktivnostima prostora i za samostalni istraživački rad učenika, dakle u izvannastavnim aktivnostima. Postoji još jedna opcija u planu i programu za četverogodišnje strukovne škole gdje se preporuča u trećoj godini nastava zavičajne povijesti, gdje bi se moglo naći mjesta i za takav način rada.⁴

Od obrazovanih strategija poučavanja i učenja, problemsko i heurističko poučavanje i učenje istraživanjem, najprisutnije je u SIR-u, ali često popraćeno i drugim strategijama i metodama, primjerice: terenskom nastavom, radom u skupinama i

⁴ U *Okvirnom nastavnom programu općeobrazovnih predmeta u srednjim školama* navodi se kao napomena programu povijesti u trećem razredu i predlaže se obrada povijesnih sadržaja zavičajnog prostora.

interdisciplinarnošću. Suvremeni kurikulum povijesti za srednje škole zasigurno će uključivati i takve strategije odgoja i obrazovanja, a ishod bi trebao biti samostalni istraživački rad učenika iz povijesti, odnosno da svaki učenik nakon četverogodišnjeg ili dvo-godišnjeg kurikulumskog ciklusa iz povijesti bude osposobljen za izradu takvoga rada.

SIR i povijesna skupina

U sadašnjoj situaciji nastavnici izradu samostalnog istraživačkog rada učenika iz povijesti vode kao izvannastavnu aktivnost većinom kroz povijesnu skupinu, koja onda proučava lokalnu ili zavičajnu povijest, što se podudara i s uputama za izradu, gdje se navodi da takve radove može izrađivati i grupa učenika. Povijesna skupina istražuje teme iz lokalne/zavičajne povijesti. Stavljanjem učenika i njihovog istraživanja u središte i razvijanjem njihovih povjesničarskih vještina otvara se mogućnost uključivanja takvog načina rada u suvremeni kurikulum povijesti. Rad u povijesnoj skupini vrednuje se kao izvannastavna aktivnost.⁵

U nastavi povijesti izvannastavne aktivnosti u radu povijesne skupine mogu obuhvaćati brojne stvari: posjet lokalnom, nacionalnom ili specijaliziranom muzeju, projekt kojemu je cilj prikupljanje usmenih i pisanih izvora od ljudi koji žive na području na kojem se škola nalazi, studija slučaja osobe ili grupe koja je odigrala značajnu ulogu u povijesti lokalne zajednice, regije ili nacije, što podrazumijeva pristup raznim izvorima informacija i dokazima izvan škole, provedbu povijesnog istraživanja grada, sela ili ruralnog područja u potrazi za tragovima iz povijesti i promjenama kroz povijest, posjećivanje mjesta od posebnog povijesnog značenja i drugo.

Rad u povijesnoj skupini također obuhvaća i povezivanje škola i njihovih povijesnih skupina i zajedničke projekte koji uključuju razmjenu informacija o novijim povijesnim mjestima, proučavanje zajedničkih i oprečnih iskustava kroz zajedničke teme, proučavanje povijesnih veza između različitih mjesta i kako su se one s vremenom izmijenile i druge teme. Svako je proučavanje lokalne povijesti u uskoj i značajnoj vezi s europskom i svjetskom poviješću i ulazi u njihove povijesne kontekste.

Cilj rada povijesne skupine jest da učenici samostalnim istraživačkim radom istraže i upoznaju zavičajnu povijest, a isto tako da se, osim znanja o zavičajnoj povijesti, razvijaju kod učenika povjesničarske vještine i sve to poveže s europskim i svjetskim povijesnim tijekovima.

5 Potpuno objašnjenje izvannastavnih aktivnosti i o njihovom značenju za učenike daje Z. Koraj: *Izvannastavne aktivnosti poseban su i specifičan odgojno obrazovni rad s učenicima koji se organizira na načelima slobodnog izbora i učeničke samouprave. One zadovoljavaju i razvijaju interese učenika izvan nastave (učenici sami biraju vrstu aktivnosti, sudjeluju u planiranju i potiču inicijativnost). Učenici stječu nova znanja, dodatno razvijaju sposobnosti važne za uspješno djelovanje, razvijaju i očituju stvaralaštvo učenika, pridonose značajno procesu socijalizacije učenika, i niz drugih kvaliteta i vrijednosti (humanizacija odnosa), bolje međusobno upoznavanje i razumijevanje, sprečavanje devijantnog ponašanja i raznih ovisnosti, doprinose profesionalnoj orijentaciji i izboru zanimanja, učvršćenje veza i suradnje s društvenom sredinom, pripremom za konstruktivno korištenje slobodnog vremena, utjecaja na budući razvoj. Organizacijski oblici izvannastavnih aktivnosti su: skupine (grupe), družine, klubovi...*

SIR i lokalna/zavičajna povijest

Lokalna⁶ povijest proučava povijest prostora na kojem se nalazi škola i gdje žive učenici. Svaki grad ili naselje mogu se "čitati" i kao povijesni izvori. Tragovi prošlosti vidljivi su u arhitekturi i bivšim funkcijama zgrada, imenima ulica, mostovima, spomenicima, imenima trgova, kavana, restorana, načinima kako se grad razvijao, smještaju javnih i stambenih zgrada. Ruralni krajolik isto čitamo kao povijesni dokument, i možemo ga povezati s ranijim povijesnim razdobljima, primjerice proučavati raspodjelu zemlje kroz vrijeme, tragove velikih civilizacija, ograđivanje polja i iskoristivost zemljišta u prošlosti. No nijedan lokalitet nije potpuno izoliran od vanjskih utjecaja, pa tako možemo proučavati migracije kroz povijest, veze s ostalim dijelovima Europe kroz prometnu ili gospodarsku povezanost lokalnog prostora s ostalim dijelovima kroz povijest, djelovanje i rad raznih institucija, društava i njihovih ograna, razvoj školstva i drugo.

Uključivanje zavičajne povijesti u kurikulum nastave povijesti stvara dodatnu vrijednost. Njezina neposrednost potiče zanimanje učenika za mjesta i ljude koje poznaju, događaje za koje su čuli i daje novu dimenziju proučavanju nacionalne, regionalne i međunarodne povijesti. Lokalna povijest pruža zanimljivu priliku učenicima da surađuju s lokalnim povjesničarima i da rade kao povjesničari primjenjujući ključne povijesne koncepte, koristeći istraživačke metode i razvijajući vlastite interpretativne vještine. Učenici dobivaju i vrijedan uvid u probleme s kojima se suočavaju povjesničari kad pokušavaju objasniti ili interpretirati određeni događaj ili proces, što je jedan od ciljeva suvremene nastave povijesti. Pomaže i kod razlučivanja primarnih i sekundarnih izvora. Učenici često direktno uče kako iskaze svjedoka i njihova sjećanja treba dobro istražiti i potkrijepiti dokumentima. Komparativnom metodom mogu svoju lokalnu povijest uspoređivati sa poviješću neke druge lokalne zajednice.

Rad u povijesnoj skupini temelji se na suvremenim pristupima u nastavi povijesti: poučavanju temeljenom na izvorima, učenju temeljenom na istraživanju i pomaganju učenicima da koriste povijesne izvore, a i suvremene izvore; kao što su internet, televizija i drugi.

Krajnji cilj i ishod jest integriranje učenja temeljenog na vještinama u okviru kurikuluma povijesti; koji se sada pretežito temelji na znanju. Nastavni plan i program povijesti pretrpan je sadržajem pa nastavnici nisu u mogućnosti usredotočiti se na razvijanje povjesničarskih vještina kod učenika. Uvesti rad temeljen na vještinama cilj je i rada u povijesnoj skupini, kao i što učinkovitija upotreba izvanškolskih mogućnosti učenja: odlazak i rad u arhivima, muzejima, terenska istraživanja. U tom kontekstu treba također dodati i integraciju novih tehnologija u nastavu povijesti i u radu povijesne skupine, kao primjerice učinkovita strategija istraživanja web-siteova, izrada prezentacija i sl.

⁶ Termine lokalna i zavičajna povijest u radu rabimo kao sinonime.

Ishod rada povijesne skupine koji je utemeljen na istraživanju određene teme iz lokalne povijesti je samostalni istraživački rad učenika tijekom određenog vremenskog perioda. Smatramo da je za takav rad potrebno dobro planiranje, organiziranje, vođenje i kontrola, što su ujedno i osnovne funkcije menadžmenta.

Menadžment mentora

Menadžment mentora prilikom izrade samostalnog istraživačkog rada učenika iz povijesti je u dobrom planiranju, organiziranju, kvalitetnom vođenju i vrednovanju. Mentor u SIR-u iz povijesti je nastavnik povijesti koji vodi skupinu i istraživanje.⁷ Prilikom izrade rada učenicima pomažu i drugi suradnici i sustručnjaci,⁸ što proizlazi iz interdisciplinarnosti takvih radova, ali nastavnik povijesti ima vodeću ulogu, što pak proizlazi iz tematike i sadržaja radova.

Planiranje

Planiranje izrade rada mentor sagledava kroz vremenski i prostorni kontekst. Na početku školske godine formira skupinu zainteresiranih učenika koji će se baviti istraživanjima lokalne/zavičajne povijesti, ili nastavlja rad s već formiranom skupinom. Kako se takvi radovi bave istraživanjima lokalne/zavičajne povijesti, obično prostorom gdje je škola i gdje učenici žive, treba ih svakako stavljati i u širi regionalni, nacionalni, europski i svjetski kontekst te interdisciplinarno pristupiti izradi rada. Interdisciplinarnost u takvim radovima ima za vodilju povijest, a ostale znanstvene discipline i pomoćne povijesne znanosti pomažu, prilikom istraživanja i izrade radova.

Nastavnik u okvirnom planiranju razrađuje korake istraživanja određujući za svaki korak sadržaj, mjesto, vrijeme, učenike, sustručnjake/ suradnike, broj sati i rokove završetka.

Koraci istraživanja mogu se strukturirati na slijedeći način:

- izbor područja istraživanja i teme.
- određivanje istraživačkog pitanja i postavljanje ciljeva.
- izrada nacrtu istraživanja; koji uključuje odabir literature i izvora, određuju se metode i tehnike sakupljanja, uređivanja i analiziranja podataka.
- prikupljanje podataka.
- analiziranje, uređivanje i interpretacija rezultata istraživanja.
- pisanje eseja i prezentacija rada.

⁷ Na naslovnici rada upisuje se ime mentora i njegova titula.

⁸ Sustručnjaci mogu biti različitog profila, poželjno je prilikom opisa istraživanja, metodologije izrade ili u zahvali na kraju rada navesti njihova imena, titule i ulogu prilikom izrade rada.

Okvir za planiranje i razradu koraka istraživanja planira i razrađuje mentor u suradnji s učenicima podređujući planiranje i korake psihofizičkim mogućnostima učenika.

Organizacija izrade

Organiziranje izrade rada proizlazi iz koraka istraživanja. Svaki korak istraživanja mentor organizira u zadatke za učenike, prilagođavajući ih metodologiji povijesnih istraživanja. Raspodjela zadataka za učenike ovisi i o učeničkim vještinama i sposobnostima. Mentorova uloga je primjerice u organiziranju prikupljanja podataka/izvora za odabranu temu: predlaže ili određuje metode i tehnike prikupljanja, učenike čiji će to biti zadatak, potrebno vrijeme za taj zadatak, mjesto prikupljanja, ukoliko je potrebno suradnike/sustručnjake koji će pomoći učenicima i rokove završetka ovog koraka istraživanja. Prilikom organizacije koraka u zadatke za učenike važno je razvijati suradničke odnose, tako da rezultati istraživanja budu rezultati timskog rada skupine, a važno je i održavati konstantnu zainteresiranost učenika za istraživanje.

Tijek istraživanja i vođenje

Tijek istraživanja uključuje korake istraživanja prilikom kojih je od izuzetne važnosti vodstvo mentora. Vođenje kroz samostalni istraživački rad s mentorove strane treba biti profesionalno, nenametljivo, uvažavajuće i odgovorno. Učenici su ti koji istražuju temu, a mentor ima ulogu planiranja, organiziranja, vođenja i vrednovanja rada. On daje jasne smjernice kako bi se svakom učeniku osigurao učinkovito sudjelovanje, povratnu informaciju nakon svakog koraka istraživanja, uvažava i dogovara učeničke prijedloge i interpretacije rezultata istraživanja. Podržava i potiče različite argumentirane učeničke interpretacije povijesti. Rezultati istraživanja uobličuju se u pisani esej i prezentaciju. Prilikom pisanja eseja i prezentacije, mentor jasno i nedvosmisleno vodi učenike kroz sve navedene korake istraživanja pridržavajući se okvira i uputa za pisanje eseja i prezentaciju.

Vrednovanje rada

Mentor vrednuje sve korake učeničkog istraživanja, esej i prezentaciju, u čemu mu uvelike mogu pomoći *Kriteriji za vrednovanje samostalnog učeničkog rada*.⁹ Može pri tome koristiti i sugestije i prijedloge učenika, suradnika i sustručnjaka. Prilikom vrednovanja rada mentor će pažljivo pregledati sve elemente rada koristeći upute za izradu i kriterije za vrednovanje. Posebice treba obratiti pažnju na esej i na mogućnost doslovnog preuzimanja sadržaja iz već objavljenih istraživanja ili literature.

9 Kriteriji za vrednovanje samostalnog istraživačkog rada učenika, objavljeni su u časopisu *Povijest u nastavi*, br. 10/2007, str. 197-205. Kriterije su pripremili i sastavili Snježana Koren, Suzana Pešorda i Mladen Domazet.

Radovi i istraživanja koja su doslovno preuzeta smatraju se plagijatima, odraz su lošeg menadžmenta mentora i ne bi smjela ući u natjecateljsku kategoriju. Pri tome treba imati u vidu da su samostalni istraživački radovi učenika u povijesti ipak samo simulacija znanstvenog istraživanja jer ih izrađuju učenici.

Poseban element rada je prezentacija rada. Prilikom prezentacije rada sadržaj i struktura izlaganja moraju biti jasni i razumljivi, u okvirima zadanog vremena, a učenička prezentacija treba postići interaktivnost sa slušateljima. U prezentaciji će nastavnik pomoći prilikom odabira medija i nastojati učenike osposobiti da se što bolje služe tim medijima. Može predvidjeti i pitanja za učenike, koja su u istraživanju ostala nedorečena, a mogu eventualno biti postavljena od strane slušatelja ili povjerenstva za vrednovanje radova.

Dobar menadžment mentora u samostalnom istraživačkom radu učenika utječe na kvalitetu učeničkog istraživanja, učenje i poučavanje povijesti metodom istraživanja i uopće jedan inovativan i suvremen pristup nastavi povijesti.

Radove koji prolaze na natjecanje vrednuje se na tri razine – školskoj, županijskoj i državnoj. Radove vrednuje povjerenstvo prema kriterijima za vrednovanje samostalnih istraživačkih radova učenika. Poželjno je da su članovi povjerenstva nastavnici povijesti, a i znanstvenici koji se bave povijesnim istraživanjima kao što je to slučaj na državnoj razini.

Kompetencije učenika

Kompetencije učenika prvenstveno su njihove opće i posebne vještine i sposobnosti koje su razvijene ili se razvijaju tijekom izrade samostalnog istraživačkog rada.

Samostalnost učenika u takvim radovima ponajviše se ogleda u tijeku istraživanja i izradi istraživanja (pisanju eseja i prezentaciji). Svaki takav rad ujedno je i odraz psihofizičkih mogućnosti učenika koje su u uskoj svezi s njihovom dobi i intelektualnim sposobnostima.¹⁰ Poželjno i dobro je napisati u eseju imena i prezimena učenika koji su sudjelovali u istraživanju i pisanju rada i razred koji polaze. Na naslovnici rada obavezno treba upisati imena i prezimena učenika i razred koji polaze, i to onih učenika koji prezentiraju rad, sukladno uputama.

Učenici koji sudjeluju u pripremi i izradi takvih radova dobri su poznavatelji sadržaja nastave povijesti što se najbolje ogleda prilikom stavljanja rada u širi povijesni kontekst, ali još dodatno zainteresirani za istraživanje i učenje o novim temama i sadržajima. Takav način rada razvija dodatno vještine i sposobnosti učenika, koje oni koriste ili mogu koristiti u obrazovanju, ali i u svojem slobodnom vremenu.

Ova kategorija natjecanja posebice bi trebala biti privlačna učenicima srednjih strukovnih četverogodišnjih škola jer im omogućuje ravnopravniju i veću uključenost u natjecanje iz povijesti, također pomaže popularizaciji i interesu za povijest u ovim školama, a učenici kroz rad mogu izvršno pokazati i svoje posebne kompetencije.

¹⁰ Reggio pedagogija govori o učenju i stjecanju znanja istraživanjem bez obzira na dob.

Učenicima osnovnih škola ova kategorija natjecanja je jedina kategorija i sukladna je HNOS-u, te će zasigurno dužom implementacijom HNOS-a postati popularnija i zastupljenija na školskoj razini.

Zaključak

Sagledavanje strukture samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti kroz kurikulumsku i znanstvenu dimenziju ima za cilj poboljšanje kvaliteta i kvantiteta samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti u školama i na natjecanjima. U nastavu povijesti preko tih radova ulaze suvremene i nove strategije i metode rada, a razina znanja učenika stavlja se sve više u ravnopravan odnos sa razvojem povjesničarskih vještina i sposobnosti. Kako su teme takvih radova vezane uz lokalnu/zavičajnu povijest oni doprinose i razvoju lokalne povijesti, a učenike i mentore više povezuju sa sredinom u kojoj žive, odrastaju i rade.

Kurikulumske promjene na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini svakako moraju uključiti iskustva i spoznaje stečene prilikom izrade SIR-a, i implementirati ih u suvremeni kurikulum nastave povijesti. Stručno usavršavanje nastavnika povijesti, neophodno za uspješno vođenje SIR-a, pomoglo bi povećanju kvalitete i kvantitete ovih radova.

Literatura

- Agičić, Damir (2003), *Nastava povijesti u Hrvatskoj*, Povijest u nastavi, 2 (1), 140-148.
- Bognar, Ladislav i Matijević, Milan (2002), *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Carr, Edward H. (2004), *Što je povijest*. Zagreb: Srednja Europa
- Gross, Mirjana (1996), *Suvremena historiografija - Korijeni, postignuća, traganja*. Zagreb: Novi liber, Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
- Koraj, Zvonimir (1999), *Epifemenologija odgoja i obrazovanja*. U: Mijatović, A. (ur.), *Osnove suvremene pedagogije*, Zagreb: HPKZ, str. 513-535.
- Koren, Snježana (2007), *Samostalni istraživački radovi u osnovnoj i srednjim školama: Upute i pojašnjenja za provedbu natjecanja iz povijesti u šk. god. 2007./2008.*, Povijest u nastavi, 10 (2), 187-205.
- Marinović, Marijana (2006), *Interkulturalni pristup nastavi povijesti*. U: Marinović, M. i Roksandić, D. (ur.), *Zavičajna povijest u interkulturalnom kontekstu*, Zagreb: FF press, str.15-24.
- Marinović, Marijana (2006), *Nastava povijesti i nacionalni identiteti*. U: Marinović, M.(ur.) *Povijesno nasljeđe i nacionalni identiteti*, Zagreb: Zavod za školstvo Republike Hrvatske, str.11-21.
- Marsh, Collin J. (1994), *Kurikulum – temeljni pojmovi*. Zagreb: Educa.
- Nastavni programi za gimnazije i strukovne, Nastavni program za povijest*,(1994) Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, Zagreb.

- Okvirni nastavni programi općeobrazovnih predmeta u srednjim školama*, (1997.) Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, Zagreb.
- Pešorda, Suzana (2006), *Menadžment povijesne skupine*. *Povijest u nastavi*, 7 (1), 20-29.
- Pešorda, Suzana (2007), *Kurikulum povijesti i slobodno vrijeme učenika*. *Povijest u nastavi*, 9 (1), 37-50.
- Previšić, Vlatko (ur.) (2007), *Kurikulum: Teorije-metodologija-sadržaj-struktura*. Zagreb: Zavod za pedagogiju i Školska knjiga.
- Rendić Miočević, Ivo (2000), *Učenik istražitelj prošlosti – Novi smjerovi u nastavi povijesti*, Zagreb: Školska knjiga.
- Stradling, Robert (2003), *Nastava europske povijesti 20.stoljeća*. Zagreb: Srednja Europa.
- Trškan, Danijela (2005), *Provjera znanja i ocjenjivanje u nastavi povijesti*. Zagreb: Srednja Europa.
- Vican, Danijela, Bognar, Ladislav i Previšić, Vlatko (2007), *Hrvatski nacionalni kurikulum*. Kurikulum: teorije-metodologija-sadržaji-struktura. 157-2004. Zagreb: Školska knjiga.

SUMMARY

Structure of students' independent history research papers

In the paper the authors review the structure of students' independent history research papers from two sides: the curriculum and the scientific side. The curricular side of the students' independent research papers shows the following structural components: the objective and the purpose, students' independent history research papers in competitions and history group, development strategies and methods, mentor's management, planning, organization, research flow, guidance and evaluation, students' competencies. The scientific side, in a narrower sense, displays the following components: introduction, the core of the paper, conclusion, sources and references, appendixes.